

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Prejemniki za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v četrtek, dne 2. avgusta 1928.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 91.

Nova uredba o krošnjarnju.

Ministrstvo trgovine in industrije je izdalo 25. julija t. l. novo uredbo, ki dopolnjuje pri nas še veljavni krošnjarski patent iz leta 1852 in krošnjarsko naredbo z dne 7. novembra 1925.

Naredba vsebuje v glavnem naslednja določila:

V oblastih izven Srbije in Črne gore, v katerih je v veljavnosti patent o krošnjarnju, je prepovedano krošnjarnje v naslednjih mestih: 1. V Ljubljanski oblasti: v Ljubljani in za čas kopališke sezone na Bledu. 2. V mariborski oblasti: V Mariboru, v Celju, v Ptuj, a v Rogški Slatini, Dobrni in v Radencih samo v času kopališke sezone. Prepoved ne velja za prebivalce krajev, ki uživajo glede krošnjarnje posebne ugodnosti, kakor tudi za proizvajalce domače hišne industrije, toda le tedaj, če je ta pravica izrecno navedena v krošnjarskem dovoljenju, kjer morajo biti tudi navedeni predmeti, s katerimi je dovoljeno krošnjarnje v prepovedanih krajih.

Te ugodnosti krošnjarnje, ki veljajo samo za področja oblasti izven Srbije in Črne gore, uživajo prebivalci srezov Kočevje (vseh občin), Novo mesto (samo občine Črmošnjice, Poljane in Smuka) in Črnomelj (občine Butoraj, Čepelje, Dobljč, Dol, Dolnja Podgora, Dragatuš, Planina, Radence, Stari trg in Tanča gora), in sicer za prodajanje takozvane kočevske robe (oljino olje, pogache, citrone, oranže, dateljni, vino iz Drage, smokve, kostanj, lavorovo listje, mandeljni, školjke, riž, sardele in sardine, grozdje, cibebe, bomboni, čokolada, morske ribe in drugi predmeti, ki so jih dosedaj prodajali).

V obmejnih srezih je dovoljeno krošnjarniti samo prebivalcem dotičnega sreza. Ta omejitev se ne nanaša na pooblaščen krošnjarnje, ki uživajo v zmislu gornjih določil posebne ugodnosti. Kot obmejne srece je smatrati naslednje srece:

1. V ljubljanski oblasti srece: Logatec, Kranj, Radovljica in Kamnik.

2. V mariborski oblasti srece: Dolnja Lendava, Gornji grad, Ljutomer, Maribor desni in levi breg, Murska Sobota, Prevalje in Slovenjgradec. V teh srezih je torej dovoljeno krošnjarniti samo prebivalcem dotičnega sreza.

Krošnjarska dovoljenja se bodo izdajala samo na formularjih, ki jih bo izdalo v te svrhe ministrstvo trgovine in industrije; v kolikor so nekatere oblasti v lastnem delokrogu že izdale posebne formularje za taka dovoljenja, se smejo dajati dovoljenja na teh formularjih, dokler jih imajo oblasti še na zalogi.

Glede časa, kdaj se sme krošnjarniti, veljajo predpisi čl. 9., 10. in 23. uredbe o odpiranju in zapiranju obratov z dne 3. maja 1928. Člen 9. te uredbe pravi, da se smejo prodajati do 10. ure zvečer po ulicah samo novine, revije in časopisi, pečeni kostanj, brezalkoholne pijače, alva in sladoled, kakor tudi presno in posušeno sadje. Člen 10. določa: Po 7. uri zvečer je prepovedano vsako opravljanje obrtnega posla po ulicah in hišah, prodajanje kakor tudi krošnjarnje po ulicah in hišah. Člen 23. pa določa, da je vsako krošnjarnje v nedeljah in državnih in verskih praznikih, to je na prvi dan Božiča, na Novega leta dan, na dan Sv. Treh Kra-

ljev, na Sv. Rešnjega Telesa dan in na dan Vseh Svetnikov prepovedano. Krošnjarnje je tedaj po novi uredbi po 7. uri zvečer brezizjemno prepovedano, ravnotako je prepovedano krošnjarnje ob nedeljah in v uredbi navedenih praznikih.

Nova uredba o krošnjarnjenju stopi v veljavo 15. dan po razglasitvi v Službenih Novinah, t. j. 11. avgusta 1928.

Polomija ali sekatura monopolne uprave pri prodaji soli.

Zagovor monopolne uprave v Beogradu glede novega sistema prodaje soli je zelo površen in brez vsake stvarne kalkulacije ter direktno dokazuje, da je monopolni upravi Slovenija popolnoma nepoznana. Pred vsem konstatiram, da je s tem korakom kruto razžaljen trgovski stan celotne Slovenije. Na tako izživajoče razžaljenje mora vse trgovstvo primerno odgovoriti.

Da se monopolni upravi dokaže, da slovenski trgovci niso nikoli izkoriščevalci naroda, le-ti zahtevajo, da se ta famozna naredba takoj ukine in da se povrne stanje, ki je bilo pred to naredbo, t. j. prosta prodaja soli, kakor je sladkor, petrolej itd. Skoraj vsi špecerijski predmeti so deležni dobrote državne trošarine, katera se redno pobira pri uvozu, ali pa v tovarni, in zakaj bi se moralo ravno pri soli dopuščati, da se trgovstvo po nepotrebnem šikanira, če ima še pri tem država gotovo v nepotrebnih skladiščih in zakupci na stotine milijonov dinarjev nepotrebnih stroškov. Monopolni upravi se vendar ni treba bati, da bo nastala kaka anarhija, ako narod zve, da zahteva država pri vsakem kilogramu soli toliko in toliko čistega dobička. Saj prenesemo davkoplačevalci v naši Jugoslaviji marsikak unikum, n. pr. pri sladkorju plačamo državi za vsak kilogram 5 Din in tovarnam pa 3 Din zaščitne carine. Zato naj se kratkim potom zahteva od kilograma državne trošarine 1 Din in naj bo konec šikan.

V zagovoru našteva monopolna uprava ogromne milijone, ki gredo na račun režijskih stroškov. Vse to se lahko prihrani državi, ali pa konzumentom, ako ukine država okorni in dragi aparat državnega monopola. Kontrola nad trgovci je postala v tem oziru že davno nepotrebna — vsaj v Sloveniji!

Trditve, da trgovec zasluži pri soli 10 % čistega, je absurda. Niti trgovci na licu mesta glavne zaloge soli ne zaslužijo 10%, oddaljeni trgovci pa delajo celo z izgubo. V podkrepitev moje trditve hočem navesti točno kalkulacijo za trgovino, ki je oddaljena samo 20 do 25 km od glavne zaloge soli:

1000 kg morske soli stane . . .	Din 2500—
20 vreč za sol po Din 12— za komad (ali ni to absurdno, da se računa vrečo Din 12—, a vredna je Din 3—) . . .	Din 240—
dovoz soli iz skladišča na kolodvor in tovarni list . . .	Din 30—
dovoz po železnici in dovoz iz kolodvora v skladišče . . .	Din 95—
izhlapevanje soli, kalo pri tehtanju, papirnate vreče itd. . .	Din 25—
izguba pri vrednosti vreče pri 20 kom.	Din 200—
skupaj	Din 3090—

Mon. uprava povrne kupcu za vsak kg soli 45 par ali . . .	Din 450—
za vsako solnato vrečo se dobi Din 2— (faktična vrednost vreče) ali	Din 40—

skupno se torej povrne pri 1000 kg soli	Din 490—
ostane	Din 2600—
za 1000 kg soli po Din 250 se dobi nazaj	Din 2500—
ostane pri 1000 kg	Din 100—

Pri 1000 kg soli zasluži trgovec pri oddaljenosti 25 km Din 100— ali 3% bruto dobička, od tega se pa morajo še odšteti splošne trgovske režije na davkih, obratovanju itd., končni rezultat je absolutna zguba. Kaj pa naj rečejo trgovci, ki so po 50 in tudi še več kilometrov oddaljeni od glavne zaloge? In vendar velja tudi za te cena Din 250 za 1 kg!

Povrh vsega tega pa naj še trgovec ponižno prosi za dovoljenje, katero je zopet zvezano z raznimi neprijetnostmi in stroški na kolekih.

Ker gre tukaj za vrlo važne trgovske zadeve, sem prepričan, da bode vsak trgovec toliko zaveden in solidaren, da bode vsaj v teh točkah ravnal po navodilu naših organizacij, ki naj nemudoma ukrenejo potrebno, da monopolna uprava to absurdno naredbu takoj ukine. V nasprotnem slučaju pa moramo biti vsi trgovci (brez izjeme) toliko solidarni, da bomo na aviso vsi na enkrat odklonili vsako prodajo soli toliko časa, da monopolna uprava uvidi storjeno nam krivico in prekliche izdano naredbu. Istotako se mora brez izjeme odkloniti zahteva, da naj trgovec prosi za dovoljenje za prodajo soli.

Tukaj imajo važno in hvaležno nalogo naše organizacije, ki naj tolmačijo naše zahteve, odnosno pritožbe pri merodajnih mestih. Čitam v »Trgovskem listu« o korakih, ki jih je tozadevno že napravila Zbornica TOI in pričakujemo vsi, da v tej borbi vztraja, dokler se naši zahtevi ne ugoti!

Trgovec z dežele.

Obratovalni čas v trgovinah v Celju.

Na seji načelstva gremija trgovcev Celje dne 24. julija so bila podana poročila o poteku anket, prirejenih po oblastih, ter o poteku protestnih shodov privatnih nastavljenecv in nastavljenk glede delovnega časa. Zadnjih so se udeležili tudi voditelji iz več tujih krajev. Iz poročil v raznih časnikih se je ugotovilo, da se je v govorih navedlo ime naših delegatov in razpravljalo obče na način, po katerem bi se dalo sklepati, da so delegati gremija delali po lastnem nagibu in na svojo odgovornost ter samovoljno stavili zahteve trgovcev glede delovnega časa in nedeljskega počitka. V svrhu pojasnjenja in v zaščito ugleda prizadetih je načelstvo ugotovilo, da so vsi dosledno postopali po soglasnem sklepu občenega zbora in seji načelstva ter posebnega sestanka načelstva in delegatov, tako da so vsi v raznih govorih obsežni osebni očitki oziroma napadi brez vsake stvarne podlage in da se opirajo izključno le na neutemeljeno domnevo.

Načelstvo gremija trgovcev Celje.

Čitajte redno »Trgovski list«.

Ivan Mohorič:

Utisi s pota po Nemčiji.

(Nadaljevanje.)

Preko pota od zavoda za proučevanje rastlinskih bolezni se nahajajo poizkusna polja, katerih upravo vodi tajni svetnik Remy. Tu smo videli kulture, ki so skoro zmrznile spomladi, v sijajnem stanju, tu so nam demonstrirali razne procese selekcij v rastlinstvu, nov način dobivanja semenja za deteljo ter poizkuse s kulturami zgodnjega krompirja.

Nemci so sedaj na tem, da se tudi glede zgodnje zelenjave in povrtnine osamosvojijo od svojih nacionalnih prijateljev in poslovnih dobaviteljev Italijanov ter da razbremenijo svojo trgovsko bilanco. Mi, ki smo seveda bogata država, nimamo te potrebe, ker v našem gospodarstvu in zunanji trgovini ne igra nobene vloge, če smo na primer lansko leto uvozili za 15 milijonov dinarjev krompirja iz inozemstva, za 5-7 milijona povrtnine in za 12-5 milijona dinarjev čebule. Skupno z ostalimi predmeti je naš lanskeletni uvoz zelenjave in povrtnine iz inozemstva dosegel 45 milijonov dinarjev in sadja 9-5 milijonov dinarjev brez južnega sadja, kar je seveda zelo racijonalno.

Na teh poljih se delajo poizkusi z raznimi vrstami gnojiv in poizkusi glede aklimatiziranja rastlinskih kultur. Za poizkusnim poljem se dviga visoka zgradba poljedelske zbornice za rensko provinco. To je zgradba po obsegu prilično kot Srednja tehnična šola v Ljubljani in ima nad 300 uradnikov. Njena naloga je administrativno in strokovno upravljanje vseh agend in pospeševanje poljedelstva in živinoreje. Publikacije zbornice, diagrami, grafikoni in zbirke učnih sredstev za poljedelske nadaljevalne šole, so nam tekom dveurnega obiska dale obsežen upogled v intenzivnost in sistematičnost strokovnega dela poljedelskih zbornic v Nemčiji. Neverjetni so napor, ki jih dela ta lepa institucija, da obvaruje nemškega poljedelca pred kroničnimi deficiti, s katerimi obratujejo zadnji čas leto za letom in ki povzročajo kritično zadolževanje poljedelskih obratov. Vsak malenkosten pojav daje Zbornici povoda za najrazličnejše iniciativne akcije. Posebno pažnjo posvečajo kulturam zelenjave v rastlinjakih, zgodnjega sadja in perutninarstva. Vse tehnične pridobitve in uspehe znanstvenih raziskavanj se skuša po temeljitem preizkušanju postaviti v službo poljedelstva. A vendar so prilike težje tako, da ogrožajo skoraj vero v uspeh žrtev in naporov. Koncem lanskega leta je doseglo zadolževanje kmetov v mali renski provinci že 450 milijonov mark ali nad 7 milijard dinarjev, kar predstavlja zadolžitev 385 mark na 1 ha obdelane zemlje, ali 5177 Din. Pri večini malih in srednjih poljedelskih obratov je standard življenja padel pod skrajno mejo človeške dostojnosti in telesni napor, ki jih dela tu poljedelsko prebivalstvo, ne da bi imelo za to najobičajnejšo dostojno odškodnino, so presegli meje zmagljivosti. To groteskno razliko napram položaju vodilnih industrij uvidevajo tudi vedno bolj merodajni krogi v vladi in skušajo polagoma usmeriti carinsko politiko v vidu izdatnejše zaščite poljedelskih krogov. Ko smo zvečer odhajali iz sejne dvorane po-

ljedelske zbornice, sem imel samo eno željo, da bi tudi pri nas neplodnim anketam sledilo nekaj več pozitivnega in sistematičnega dela ter da bi se tudi naši agrarci enkrat malo poglobili v številke naše zunanje trgovine, ki govorijo dosti zgovorno o pomanjkanju strokovnega organizatornega duha v naši državi.

Drugo jutro smo se z brzovlakom odpeljali v živahno metropolo doljnega Porenja, v Kolin. Staroverski glavni kolodvor je zgrajen tik ob mogočni gotski katedrali, kamor je vodilo v starih časih Slovence romanje na Božjo pot. Kolin je letos z velikansko mednarodno razstavo »Pressa« zelo pridobil na živahnosti in prometu. Par dni pred nami je pasiral preko turnikeje v razstavišča prvi milijonski obiskovalec. Ulice od glavnega kolodvora preko renskega mostu do razstavišča in trgi okrog katedrale so podobne mravljišču, na katerem se v kaotični gneči drenjajo pasanti med tramvaji, autobusi in drugimi vozili. Mednarodna razstava »Pressa« je privabila v Kolin stotine inozemskih posetnikov iz vseh držav sveta. V dobi letošnje razstave, ki traja od maja do konca oktobra, se vrši v Kolinu nad 400 strokovnih kongresov velikega stila. Ta dan, ko smo prispeli mi v Kolin, je bilo sedem velikih prireditev in kolinski nadžupan, ki v svoji ambicioznosti noče opustiti nobene prilike, da bi vsak znamenitejši poset ali prireditev tudi osebno sprejel in pozdravil, bo imel letošnje poletje mnogo dela.

Takoj po našem prihodu je bila naša delegacija v slavnostni dvorani Visoke šole za trgovino slovesno sprejeta. Rektor univerze nas je pozdravil ob prepolni dvorani študentov z lepim nagovorom, iz katerega je odseval cel razvoj in preorijentacija nemške mentalitete v povojni dobi. Za njim so nas v markantnih govorih pozdravili reprezentanti znanstvenih in gospodarskih organizacij ter mestne uprave. Po pozdravu smo površno razgledali zanimive zbirke blaga, strojev, grafičnih prikazov o pridobivanju industrijskih surovin v posameznih državah, o konzumu in produkciji glavnih artiklov moderne tehnike, ki nadomestijo človeku v spomin trajno sliko.

Popoldan smo razgledali mesto, znamenite historične in moderne zgradbe, med njim velike dvorane na rotovžu in v Gürzenichu, krasne nasade parkov med bloki stanovanjskih zgradb. Aranzma teh nasadov je edinstven in nadomestuje najrevnejšemu prebivalstvu vse, kar človek v pustem mestnem zidovju najbolj pogreša. Ti parki so posebne vrste in se v njih razvija pravo intimno družinsko življenje.

Kolin šteje danes 725.000 prebivalcev in ima izredno gosto naseljeno okolico. V razdalji 30—50 km se nahaja cela vrsta velemest z nad stotisoč prebivalci in vsako uro spojuje Kolin z okoliškimi mesti cela serija vlakov.

Drugi dan je bil rezerviran za obisk že omenjene razstave »Pressa«. Razstava »Pressa« je grandiozna. Obsega skoro 4 km renskega obrežja, na katerem so postavili Nemci monumentalne zgradbe v impozantnem modernem stilu. Nad njimi se dviga 85 m visok razgledni stolp. Razstava ima mednarodni značaj, ker se jo je poleg Nemčije udeležila cela vrsta drugih kulturnih držav. Da med njimi Jugoslavija manjka, skoro ni potreba posebej poudarjati, ker mi take propagande gotovo ne potrebujemo. Pri nas se porablja denar za druge važnejše in pametnejše svrhe, kakor pa bi bila udeležba na tej velkolepi prireditvi. Toda, ako je to že nepopravljiva pogreška, me veseli vsaj to, da slišim, da je obisk te razstave iz Slovenije precej intenziven in to bo vsaj nekoliko nadomestila za našo neudeležbo kot razstavljalci, obenem pa važna investicija in doživetje za vsakega obiskovalca.

(Dalje prihodnjič.)

Fr. Zelenik:

Iz trgovske prakse.

1. Nima časa.

Mnogo je takih trgovcev, ki pravijo, da nimajo časa, pa radi pomanjkanja časa marsikaj prezrejo, pozabijo in zamudijo. Posebno pa jim primanjkuje časa za trgovskega potnika ali zastopnika, da bi poslušali njegovo ponudbo ali pogledali vzorce. Vsi vemo, da trgovski potnik ali zastopnik ne potuje radi zabave, ampak radi zaslužka in kupčije. Vsak resni in poklicni trgovski potnik se trudi, da prinaša dobro blago in ugodne cene in pogoje in da bi koristil svojemu odjemalcu. Poklicni trgovski potnik prav dobro ve, da le z dobro postrežbo si omogoči zopetni obisk in si pridobi stalne in zadovoljne odjemalce. Zato pa škoduje trgovec, kateri nima časa za potnika ali zastopnika, ne samo temu, ampak tudi sebi. Večkrat bi dobil pri potniku ali zastopniku kako praktično novost, ki bi jo lahko in z dobrim dobičkom prodajal, večkrat bi napravil kako priložnostno kupčijo po ugodni ceni. Vemo, da marsikaterikrat ima prodajalec v rokah kako partijo ali vrsto blaga po ugodni ceni in jo skuša tudi tako prodati. Ako pa trgovec nima časa za take ponudbe, seveda ugodno ne kupi!

Nima časa, da bi si naročil svoj stanovski list in da bi ga prečital in pregledal. Nima časa in ne zdi se mu vredno, da bi pregledal oglase ali došle cenike in prospekte, ampak vrže kar v koš. Nima časa, da bi s prevdarmom in natančno napisal naročbo. Nima časa, da bi si ogledal izlozbe konkurence, nima časa, da bi si v nedeljo privoščil zraka in solnca, pač pa ima čas, da se vsede v kavarni h kartam in si ubija živce in pamet.

Trgovec ne sme nikdar reči, da nima časa. Nasprotno, vedno mora imeti čas, ako ga obišče potnik firme, vedno mora imeti čas, da si ogleda vzorce in posluša ponudbe, ker ni izključeno, da mu more potnik nuditi blago ali praktične novosti po ugodni ceni. Vedno mora imeti čas, ko sestavlja naročbo. Ta naj bo vedno pismena na tiskovini, kakor jo je priporočal Merkurjev Trgovski kalendar za leto 1927.

2. Kar je preveč, škoduje.

Ne mislite, da se je pripetilo meni, kar bom sedaj povedal, kakor so v nekem drugem primeru, katerega sem opisal, se smejali in rekli, svoj doživljaj je opisal. Dogodek, katerega opišem v nastopnih vrstah, se ni dogodil meni, ker sem leta 1921 zadnjič kupil pri Ketteju na Aleksandrovi cesti klobuk, sedaj pa klobuka vobče ne nosim, ne poleti in ne pozimi. Nekje sem videl ali slišal to, kar opisujem. Neki bolj »cagov« kupec si je hotel kupiti nov klobuk, ki naj bi bil moderen. Prodajalec je bil jako uljuden človek, ni povprašal kupca za njegovo željo, niti ni počakal, da bi ta povedal do kraja, kaj bi prav za prav rad, ampak je prodajalec takoj, ko je slišal besedi »nov klobuk«, začel polagati na mizo kartone, hvalil je vsak klobuk z neštetiimi besedami, posajal kupcu klobuke na glavo, toda kupec še ni imel klobuka prav na glavi, že ga je prodajalec zamenjal z drugim klobukom in hvaljenje drugega klobuka se je nadaljevalo. Nabralo se je na mizi kakih dvajset klobukov. Vse je prodajalec prehlalil in priporočal s številnimi besedami, da mu je nazadnje zmanjkalo sape, pa tudi cagovega kupca je tako zmešal, da ta ni vedel ali je možki ali ženska, oprosti, hočem reči, ni vedel kateri klobuk bi naj vzel. Nekaj časa je menčal in obračal razne klobuke, na zadnje je pa rekel, da si ne upa sam izbrati in da bo pripeljal svojo ženo. Prodajalec ni prodal, čeravno je bil popolnoma zdelan. Ako bi kupca povprašal, kaksi klobuk si želi, kake barve, oblike itd., in bi sam tudi nekoliko pomislil, kaka oblika bi pristojala okroglemu in bledemu obrazu kupca, pa bi predložil kupcu le par komadov, bi najbrže prodal. Tako pa je s številnimi klobuki, s preveliko ustrežljivostjo in gostobesednostjo zbehal odjemalca in ni nič prodal. Tedaj vse v pravi meri.

3. Službena ponudba.

Vedno bolj se množijo slučajji, da iskalec službe spiše svojo ponudbo ne

z roko, ampak s pisalnim strojem. So šefi, katerim je vseeno, ali je ponudba pisana z roko ali s pisalnim strojem. Večina pa hoče ponudbe, ki so pisane z roko in s strojem pisanih ponudb sploh ne upošteva in ne odgovarja nanje. Trgovec presoja po pisavi prosilca. Pisava je ogledalo, katero kaže izobrazbo in značaj prosilca. Seveda povsem zanesljivo to ogledalo ni, ker večkrat imajo podli značaji odlično pisavo. Posebno pa zvestoba se ne more zanesljivo presojati po pisavi. V splošnem pa z roko pisana prošnja pokazuje značaj prosilca in more po pisavi trgovec več ali manj zanesljivo presojati prosilca in preudariti, ali bi bil zanj ali ne.

Bolj zanesljivo in bolj gotovo dobite odgovor na svojo ponudbo, ako jo napišete z roko in ne s strojem. Druge ponudbe so pa v vsakem slučaju lahko pisane s strojem, je še celo boljše, če so pisane s strojem in je narejena obenem z originalom kopija, ker je tako pisana ponudba nadvse razločno pisana.

4. Bodi zanesljiv.

Ta zahteva se dozdeva tako preprosta in samo po sebi umljiva, da bode marsikateri mislil, saj ni potrebno o nji govoriti. Res je samo po sebi umljiva, vendar češče primanjkuje kot si mislimo. Zanesljivost je v trgovskem življenju ravnotako potrebna kot poštenost, molčečnost itd. Kaj pomaga pošten uslužbenec, če pa ne dela kadar ni gospodarja, ali se ne trudi za koristi gospodarja kot bi bile njegove. Preprost, toda zanesljiv človek je v življenju mnogo več vreden, kot pa izobražen in navihan, pa nezanesljiv.

PROTESTNO ZBOROVANJE DROGIŠTOV V NOvem SADU.

V nedeljo se je vršilo v Novem Sadu protestno zborovanje drogistov iz Srbije, Bosne, Hrvatske, Slovenije in Vojvodine proti odredbam pravilnika o drogerijah, ki se že izvaja v Srbiji in po katerem je znatno reduciran delokrog drogerij, ki naj bi v bodoče nosile naziv trgovine z materialnim blagom. Ta pravilnik je izzval med drogisti veliko ogorčenje. Na protestnem zborovanju je bila sprejeta ostra resolucija, v kateri se najodločneje protestira proti izvršenju odredb tega pravilnika, ki je uničujoč za eksistenco in bodočnost drogistov, ki krši in uničuje dobljene in zajamčene pravice ter je bil izdan po želji materijelno zainteresiranih lekarniških krogov brez predhodnega zaslišanja, proučitve želj ter zahtev drogistov. Pravilnik pa tudi ni socijalen, ker onemogoča, da se publika koristi povoljnejših nabavnih vrel ter jo primora, da si vsa svoja zdravila nabavi v pretirano dragih lekarnah.

Ljubljanska borza.

Tečaj 1. avgusta 1928	Povpraševanje Din	Ponudbe Din
DEVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold. . .	—	22-8875
Berlin 1 M.	13-5750	13-6050
Bruselj 1 belga	—	7-9236
Budimpešta 1 pengő . .	—	9-9216
Curij 100 fr.	1094-10	1097-10
Dunaj 1 šilling	8-0154	8-0454
London 1 funt	—	276-48
Newyork 1 dolar	56-8250	57-0250
Pariz 100 fr.	—	222-82
Praga 100 kron	168-25	169-05
Tret 100 litr	296-50	298-50

RAZSTAVE IN SEJMI.

Gospodarsko-obrtna razstava v Daruvaru. V Daruvaru se vrši velika okrožna gospodarsko-obrtna razstava od 8. do 12. septembra t. l. Informacije daje Gospodarsko društvo kot zadruga v Daruvaru.

Bog čuva Jugoslavijo!

Dočim vladajo v našem političnem življenju najžalostnejše razmere, ki uničujejo učinkujejo na vse naše gospodarsko življenje, nas ni zapustil Bog in nam je v teh težkih časih blagoslovil našo od kmetijskega znoja prepojeno grudo, da nam je letos rodila, kakor že dolgo ne. In tako se je zopet uresničil rek: Bog čuva Jugoslavijo!

Kakor izprevidimo iz privatnih informacij iz vseh pokrajin naše države,

moremo letos računati z naravnost rekordno žetvijo. Dosedaj še nimamo uradnih statističnih podatkov. In če jih bo poljedelsko ministrstvo naknadno sestavilo, bodo najbrže zopet neločni in površni, kakor za lansk leto. Naši računi temelje na tem, da so na mnogih vzornih posestvih v Vojvodini pridelali na hektarju približno trideset meterskih stotov pšenice. Znatno, toda mnogo manjši del donosa pšenice nego lani se bo uporabil za prehrano pasivnih krajev. Razlog za to je dejstvo, da je v naši državi mnogo večji konzum koruze nego pa pšenice. Dočim konzumira na leto ena oseba v Jugoslaviji 157 kg koruze, konzumira ena oseba le 100 kilogramov pšenice. Koruza se namreč vsled vremenskih nepravil ne bo mogla tako razviti, da zadovolji vse potrebe naših pasivnih krajev. Dovolj pšenice v pasivne kraje bo brez dvomno potreben, že iz tega razloga, ker ravno pasivni kraji sejejo razmeroma malo pšenice, ki je tudi tam dobro obrodila, in mnogo koruze, ki letos ne bo kaj dobra.

Ko bodo vsi naši pasivni kraji preoskrbljeni, bo preostajalo okroglo štiri-desettisoč vagonov pšenice, ki se morajo izvoziti. Če primerjamo letošnji izvoz z lanskim glede količine in cene, tedaj vidimo neobičajno povoljen rezultat: od leta 1922 nadalje smo izvozili na inozemsko tržišča 11.600, 9.600, 17.200, 17.000, 29.700, leta 1927 pa, ko je bila letina zelo slaba, le 6.400 vagonov pšenice. Lanska promptna pšenica je notirala okroglo 330, a danes je temelj ceni 255 dinarjev. Toda tudi ta cena ne bo ostala, marveč mora pasti za nadaljnjih 10 do 15 dinarjev. Niže, pod svetovno pariteto, ne bo šla cena. Če vpoštevamo, da smo leta 1927 dobili za 6.400 vagonov pšenice 112 milijonov dinarjev in da bomo letos izvozili pšenice za najmanj eno milijardo dinarjev pšenice, tedaj vidimo, da nas je dobri Bog rešil težkega finančnega kraha, ki nam je vedno pretel.

To je vse dobro in lepo! Toda tudi ta stvar ima svojo temno stran.

Ves izvoz naših poljedelskih pridelkov, hmelja, kože, jaje, žita itd. je v rokah dunajskih in budimpeštanskih nekrščenih grostov. Naši nacionalizirani (!) trgovci so samo eksponenti in posredovalci inozemskega in nam škodljivega kapitala. Da bi bila naša trgovina v resnici nacionalna, to se pravi samostojna, bi bil učinkovit dobiček mnogo večji. Krivica je popolnoma jasna: od nastoja samostojnosti naše države smo imeli enotrideset trgovinskih ministrov. Pa niti eno od teh ministrstev ni moglo ali ni hotelo ali znalo sklepati z inozemstvom za nas ugodne trgovske pogodbe, da moralno in materielno dvigne in pomaga naši realni trgovini in da jo zaščiti z vsemi sredstvi, ki so potrebna za našo eminentno agrarno državo.

Velika škoda za naše gospodarstvo je pa tudi to, da namesto zrna ne izvažamo moko in ostale mlinске produkte. Dejstvo je namreč, da so bili vsi naši veliki mlini zgrajeni za velike mletve, kakor jih je potrebovala bivša monarhija za prehrano svojih 57 milijonov prebivalcev. Vse nasledstvene države, Avstrija, Ogrska in Českoslovaška so zaščitile svojo mlinško industrijo in kupujejo zrno, naši mlini pa stoji brez zaposlitve. Nemčija in Anglija nimata mlinov, pa se tam naši mlinški izdelki ne kupujejo, marveč uvažajo veliki konzumenti prekooceansko blago. Naša mlinška industrija bi mogla konkurirati v Evropi s Kanado edinole s sistematično podporo države in sicer s premijami, sezonskimi krediti, predvsem s nizkimi transportnimi tarifnimi postavkami. O tem se je že mnogo govorilo in pisalo, tudi v narodni skupščini se je drezalo, toda vse zaman, vse je bilo le glas vpijočega v puščavi!

Brez ozira na navedene slabe strani, moramo biti po bilanci zadovoljni s faktičnim uspehom letošnje žetve. Koliko bomo pa pridobili z dotokom tujih in zdravih valut blagoslova in blagostanja v deželi, to bodo pokazali naši parlamentarci. Gruda in narava sta storili svojo dolžnost. —rš.

PODRŽAVLJENJE ARGENTINSKE PETROLEJSKE INDUSTRIJE.

Ta članek ima splošen pomen, ne velja samo za Argentino. Trgovina s petrolejem je bila več let vzorna primera visoko razvitega kapitalizma; sedaj gre pa tendenca menda za tem, da postane petrolejova trgovina glavni predmet državnogospodarskega udejstvovanja. Najpreve temeljne odredbe v tej smeri se bodo izvršile najbrž v Argentini, kjer hočejo vsa petrolejska nahajališča nacionalizirati. Po mnenju argentinskih političnih krogov naj bi se pričelo z uresničenjem te misli v oktobru, ko bo novoizvoljeni predsednik Irigoyen nastopil svojo službo. Pristaši Irigoyena bodo predlagali takoj po sestanku kongresa hitro izvedbo tozadevnih zakonov. 87 poslancev in 9 senatorjev se je obrnilo na guvernerja province Salta, kjer so dragocena petrolejska nahajališča, za prošnjo, naj prepreči vse odredbe za izkoriščanje petrolejskih skladišč, dokler se ne bo senat izrekel glede nacionalizacije virov. Guverner je prošnji ugodil. Poslanska zbornica je že pritrdila zakonu, ki predvideva nacionalizacijo virov in ki napravi njih izkoriščanje za državni monopol. Sicer je stališče senata dvomljivo, a če sklene poslanska zbornica zakon še enkrat, stopi avtomatično v veljavo. Vsekakor je guverner province Salta preklical koncesije, ki jih je bila dobila Standard Oil Co. Morda je Argentina začetnica novega razvoja v petrolejski industriji, ki bi bil gotovo boljši kot je sedanj.

OBLETNICA ANGLEŠKE NARODNE BANKE.

27. julija je minulo 234 let, odkar je bila ustanovljena angleška Narodna banka. Ustanovljena ni bila v svrhu, kateri danes služi. Ustanovili so jo le slučajno. Angleška vlada se je opetovano izjavila proti ustanovitvi Narodne banke, ki so jo zahtevali trgovci. Šele za vojne Williama III. proti Franciji so ustanovili angleško Narodno banko, da na ta način dobe denar. Ustanovna glavnica je znašala 1.200.000 liv. šterlingov, ki so jo takoj posodili vojni blagajni. Za isto vsoto je smela izdati bankovcev. 21. junija 1694 so dali akcije v promet in 27. julija istega leta se je banka konstituirala. Sprejeli so sedemnajst uradnikov in pa dva vratarja. Danes ima banka 3000 uradnikov. Banka je deloma privatno deloma javno podjetje, popolnoma angleško tipična. Teoretično dividenda ni omejena, v praksi je pa že zdavnaj stabilna in se večji dobički odkazujejo podjetju ali pa državi. Guverner banke, mr. Montaga Norman, je splošno priznan in spoštovan, ker je v svetovni denarni politiki zavod visoko dvignil. Finančni

elni vzrast Evrope po vojni je skoro predvsem zasluga te banke, ki dela predvsem za splošni svetovni mir.

UGODNA KONJUNKTURA NEMŠKEGA EKSPORTA ŽELEZA.

Izvoz železa iz Nemčije je dosegel v zadnjih mesecih rekorde, ki jih od ruhrske konjunktura nadalje še ni bilo; izvoz pločevine, cevi in žice je pa dosegel tako višino, kakor je sploh še ni bilo. Povprečni mesečni eksport v 1000 met. stotov je bil sledeči:

	Surovo železo	Jeklo	Pločevina	Žica	Cevi	Železo blago	Skupno
	1624	64	69	56	21	72	68351
	1925	72	87	94	32	84	63430
	1926	53	67	87	33	87	64400
1. četrtl.	1927	134	82	100	58	105	56535
2. "	1927	113	116	133	37	121	60580
3. "	1927	127	95	129	41	121	82594
4. "	1927	147	83	134	54	127	118700
1. "	1928	74	55	113	27	113	80462
April	1928	97	102	138	69	127	104636

Samo izvoz surovega železa je precej nazadoval, ker se je potreba Nemčije, Ogrske in Avstrije zmanjšala. Izvoz surovega jekla je dosegel višek v lanskim pomladi, je potem padel, a se je v letošnjem aprilu zopet zelo dvignil. Glavna dva odjemalca sta Anglija in Bolgarija, vsaka z 19.000 met. stoti, nato Rumunija s 16.000. Izvoz pločevine je nadkrilil v aprilu vse rekorde predvojne dobe in je dvakrat tako velik kot za časa ruhrske konjunktura. Glavni odjemalec v aprilu Avstrija, za njo Rusija in Italija. Žični rekord v aprilu je bil tudi izreden; glavni odjemalci Anglija, Švedska, Nemčija, Rumunija. Cevi in valjarji so v lanskim jeseni dosegli rekord letos zopet dosegli. Glavni odjemalci Rusija, Anglija, Avstrija in Rumunija. Železno blago pa rekorda od konca lanskega leta še ni doseglo. V celoti je bilo zadnje lansko četrtletje najboljš.

KUBANSKA SLADKORNA POLITIKA.

Kubanski predsednik ne bo sladkornega pridelka nič več omejeval. Ta vest v poučenih krogih ni presenetila. Kuba je imela s svojo restriktivno politiko glede zvišanja cen doslej malo uspeha, kubanski farmerji in delavci so se uprli proti nadaljevanju dosedanje politike; to dvoje je odločilo. Zato se bo bodoči kubanski pridelek gibal med 4½ do 5 mil. ton. Poročila o pridelku so ugodna. Pričakovanje za 500.000 do 1.000.000 ton večjega pridelka na Kubi in pa poročila o ugodnem vremenu v Evropi so napotila tako kubanske kot evropske producente k večji prodaji, kar se je takoj javilo v nižjih cenah. Pripomogla je k temu še višja cenitev o javanskem pridelku z 2.850.000 tonami; lani 2.360.000 ton. Nadaljnji razvoj cen v Evropi bo od-

visen v prvi vrsti od vremena v deželah sladkorne pese, dalje tudi od tega, če bodo prišle večje množine javanskega sladkorja v Evropo. V tem pogledu je zanimivo, da javanski producenti svojih cen zaenkrat še nočejo bistveno reducirati. Trgovci so menda povsod slabo založeni, in ker se konsum trajno ugodno razvija, bodo ostanki starega blaga lahko prodani.

V jeseni se bo vršila najbrž zopet konferenca na Tarafovem načrtu udeleženih držav; posvetovali se bodo, katere količina naj se iz bodočih pridelkov eventualno pridržijo, da se omogoči stabilizacija cene. Po dosedanjih poročilih nameravajo predložiti Kubanci načrt o množinah, ki naj se valorizirajo. Veliko se pa od konference splošno ne pričakuje.

Iz naših organizacij.

Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani za Celje in celjsko okolico. Gremij trgovcev Celje naznanja vsem gospodarskim krogom v mestu Celje in njegovi bližnji in daljnji okolici, da uraduje referent Zbornice v torek, dne 7. avgusta t. l. od 8. do 12. ure predpoldne v ravnateljski sobi Prevozne družbe d. d. v Celju, Savinjsko nabrežje št. 7. Stranke, ki žele kako pojasniti ali svet v zadevah, katere zastopa Zbornica, se uljudno vabijo, da se pri njem v določenem času zglase.

Industrija.

Angleška industrija kavčuka. Državni podtajnik angleškega kolonialnega urada se je vrnil iz Vzhodne Indije in se je zelo povoljno izrazil o razvoju kavčukove industrije v britanskih kolonijah; spričo sedanje proste konkurence ima ta industrija prav tako dobro bodočnost kakor pri prejšnjem sistemu umetne omejitve. Omejitvene odredbe so bile prav tedaj odpravljene, ko so začele ustvarjati nenaraven in nevaren polžaj.

Nova tovarna cina na Angleškem. Čeprav znaša delazmožnost angleških tovarn cina okoli 80 odstotkov svetovne produkcije cina, so dovršili sedaj vseeno novo tovarno, Penpoll imenovano, ki bo zamogla po popolnoma dokončani izgradbi sama predelati 50 odstotkov svetovne produkcije kositrane rude. Novo tovarno kontrolira londonski sindikat cina. V začetku bo predelovala v prvi vrsti rudo iz Nigerije (Afrika), pa tudi rudo iz Bolivije (Južna Amerika). Z uvedbo novega predelovalnega načina se je posrečilo preprečiti vsako zgubo na cinu potom plinov ali drugih odpadkov; na ta način iz dimniškega dima zopet dobljene množine bodo dale cela dva odstotka produkcije nove tovarne.

Kriza v nemški platneni industriji. Pomanjkanje lanu je postalo v Nemčiji

dosti bolj občutno kot v prejšnjih letih. Večina najvažnejših platnenih predilnic počiva že več tednov; posamezni obrati, ki imajo še nekaj zalog, delajo z močno skrčenim delovnim časom. Okoli 80% vse industrije trpi pod to krizo. Upajo pa, da bo prišla z novim pridelkom — nekako v oktobru — boljša situacija, ki bo poskrbela za zadostno zaposlenost platnene industrije. Tudi v industriji konoplje so razmere neugodne in je mogoče vzdrževati obrat le z močno skrčenim delovnim časom. Glej glede tega tudi notico o položaju nemške tekstilne industrije, ki jo priobčamo na drugem mestu.

Fuzija avtomobilnih tvrdk Chrysler-Dodge. Koncem maja sta sklenili fuzijo ameriški avtomobilni tvrdki Chrysler in Dodge, kar pomeni največjo združitve v ameriški avtomobilni industriji od ustanovitve General Motors nadalje. Novo tvrdko bo vodilo podjetje Chrysler, ki prevzame kot fuzijski pogoj obveznosti družbe Dodge v znesku 57,2 mil. dol. Prevzetje Dodgeove glavnice se izvrši po določenem ključu. Izdajo se osnovne delnice in se ponudijo delničarjem v razmerju 1: 6 po tečaju 57,5. Glavnica nove družbe bo znašala ca. 450 mil. dol., podjetje bo moglo izdelati na leto 700 tisoč voz. Delničarjem, ki so protestirali proti izmenjavi Chryslerjevih prednostnih delnic, je zagotovljeno sodno varstvo. Ni izključeno, da se bodo novi tvorbi priključili še drugi obrati.

Jesenski velesejem v Ljubljani.

Ministrstvo saobračaja je z odlokom M. S. št. 12621/28 odobrilo za posetnike jesenskega mednarodnega velesejma v Ljubljani, ki se bo vršil od 1. do 10. septembra t. l., 50-odstotno vozno olajšavo. Potnik si bo pri odhodu kupil normalno vozno karto, ki mu bo veljala za brezplačen povratek, če bo mogel s potrdilom sejske uprave dokazati, da je velesejem res posejil. Legitimacija, s katero je ta ugodnost zvezana, pride v nekaj dnevih v prodajo in se bo dobila za Din 30— pri vseh večjih denarnih zavodih, potniških uradih, trgovskih in kmetijsko - pospeševalnih organizacijah ali naravnost pri uradu velesejma v Ljubljani.

Na sadni razstavi ob letošnjem jesenskem velesejmu v Ljubljani od 1. do 10. septembra bo izbrano namizno sadje tudi naprodaj v zabojih po 20 do 50 kg. Naši sadjarji pa bodo videli, kako je treba namizno sadje odbirati in v zabojih pošiljati, da se zadovolji odjemalec. Zastopane bodo vse boljše vrste domačega sadja, opozarjamo zlasti na izvrstno dolensko voščenko in štajersko mešanko.

Ivan Hribar:

104

Moji spomini.

Večina slovenskega prebivalstva bila je s temi tablami zadovoljna, ker je kaj hitro spoznala, da sem z njimi hotel dokazati, da se da vsaka stvar speljati ad absurdum. Ko so bile prvič nabite, bilo je zaradi njih v slovenskih krogih veliko smeha in odobravanja. Našlo se je pa — in to je bilo, česar nisem mogel razumeti — vendar Slovencev, ki so jih te table hudo bodle v oči. Najhujši med njimi bil je notar Ivan Gogola, ki je bil sicer jako naroden, ampak tudi hudo samosvoj. On je v krogu občinskih svetnikov tako dolgo proti tem napisnim tablam govoril, dokler ni občinski svet navsezadnje sklenil, naj se nabijejo zopet stare dvojezične table z enako velikimi slovenskimi in nemškimi napisi. Bil sem navajen sklepe občinskega sveta izvrševati. Izvršil sem zato tudi ta sklep. Pustil sem pa, ker se to ni protivilo sklepu, tablice s sorazmernimi napisi pribite v tihih novih ulicah, ki preje tablic sploh imele niso. Kadar je šel Gogola v »Narodni dom« ali iz njega, jezil se je vedno na tako tablo na voglu Tomanove ulice.

Bolelo me je, da je zadeva samoslovenskih uličnih tabel v deželnem odboru padla vedno vsled neodločnosti na narodni strani. Prvič jo je pokopal deželni odbornik dr. Tavčar, drugič pa deželni odbornik dr. Papež. Šele nekoliko let kasneje posrečilo se je prodreti s to zadevo, ki mi ni dala miru, dokler se končno tudi pri deželnem odboru ni ugodno rešila. Zanimivo je pa pri vsem tem, da je moral mestni magistrat vsled nagajivosti nemških, odnosno nemškutarških mestnih prebivalcev dvakrat sneti že nabite ulične table, ki so bile samoslovenske, ter jih nadomestiti zopet z dvojezičnimi, dokler niso končno obveljale sedanje samoslovenske ulične table z belimi napisi na zelenem polju.

2. III. 1913.

4. Zasebne napisne table in objave.

Tudi so me od nekdaj v oči bodli samonemški ali pa nemškoslovenski zasebni napisi in pa te vrste plakati po mestnih ulicah. Samoslovenski plakat je v oni dobi, ko sem prevzel županstvo, bil prava bela vrana. Zato sem potholoma, ne da bi bil kdo o tem vedel, naročil mestnemu komisarju Jakobu Tomcu, do katerega so se morali obračati vsi, ki so hoteli v Ljubljani najeti prostor za kako produkcijo ali kako javno priredbo, naj jim licence daje le pod pogojem, da objavljajo dvojezične plakate, na katerih morajo slovensčini odkazati prvo mesto. Kasneje sem tudi to spremenil ter naročil zahtevati samo slovenske plakate. Na ta način je, ker se nikdo ni upal upirati komisarjevi zahtevi, ne da bi bila stvar kogarkoli razburila, v kratkem tudi s te strani dobila Ljubljana skoro popolnoma slovensko lice.

Uplival sem pa — sam ali po komisarju Tomcu — tudi na to, da so ljudje samonemške trgovske in obrtne napise nadomeščali s čisto slovenskimi ali vsaj z dvojezičnimi. Takrat ko sem županstvo prevzel, bilo je namreč silno veliko, ako ne večina, napisov nad trgovinami in obrtovalnicami samonemških. Tudi to moje prizadevanje imelo je že dokaj ugoden uspeh. Ker je Ljubljana po dolgotrajnem doslednem prizadevanju dobila samoslovenske ulične table, zastaviti sem nameraval svoj upliv, da — sklicujoč se na to okolnost — odpravim nemščino tudi s trgovskih in obrtnih napisnih tabel. Posrečilo bi se mi to bilo brez dvojbe. Če ne takoj, pa po ponovnem prizadevanju. Toda medtem je prišel 20. september leta 1908, o katerem in o dogodkih, ki so z njim v zvezi, bom govoril kasneje. Danes me samo to v srce peče, ko vidim, kako v Ljubljani zopet lezejo na dan dvojezični in tudi samonemški plakati in kako mestni magistrat, dasi ima v tem oziru moč v rokah, proti temu ničesar ne stori.

2. III. 1913.

5. Zdravstvene zadeve.

Skrb svojo obrnil sem posebno k zdravstvenim razmeram mesta. Imel sem v tem oziru srečo, da mi je ob strani stal jako inteligenten, po mravljinčje marljiv in važnost svojega urada temeljito pojmujoči fizik dr. Ivan Kopriva. Komisije, ki so se vršile leta 1895, da razgledajo stavbno stanje ljubljanskih hiš, poklicale so mestnemu magistratu v spomin takoiimenovane kanale v odprtih ulicah, za katere dotedaj večina mestnih prebivalcev in menda tudi 90% vseh uradnikov mestnega magistrata niti vedela ni. Bile so to ozke odprte uličice med dvema hišama, zakrite spredej z visokim zidom tako, da se je zdelo, ko da se hiši dotikata. V te uličice bile so izpeljane straniščne cevi.

Odločil sem se odpraviti te uličice. Nikdo te odločbe ni bil bolj vesel, ko mestni fizik. Toda rekla sva si oba, da utegne stvar pri hišnih posestnikih zbuditi odpor zato, ker jim povzroči precej stroškov. Tu nama je prišla na pomoč višja moč. V Trstu se je pojavila tje kaj iz jutrovi dežel zanešena kolera. Porabil sem to priliko za sestavo zdravstvenih komisij, ki so imele ogledati vse hiše in podati magistratu na navlašč v ta namen prirejenih polah natančen popis njihovih zdravstvenih razmer. Utemeljil sem to s pretečo nevarnostjo kolere in učinek je bil popoln. Nikdo se namreč tej akciji ni protivil. Povsod so zdravstvenim komisijam radi šli na roke, podajali jim vsa potrebna pojasnila in — kar je še najbolj čudno — hišni posestniki s prav malimi izjemami se niso prav nič upirali, ko se jim je predpisalo, da morajo odpraviti skupne uličice ter mesto njih napraviti dokaj drage betonovane jame za grez. Na ta način so se odpravile takrat vse komunske uličice — na ta način se je mahoma preuredilo na stotine stranišč — zlasti vsa javnemu zdravstvu nevarna stranišča po gostilnicah in kavarnah.

(Dalje prihodnjič.)

RAZNO.

O džuti. Na podlagi cenitve indijskega poljedelskega urada znaša letošnji pridelovalni svet za surovo džuto 3.166.200 acrov. Ta uradna cenitev potrjuje pravilnost nedavno od angleške strani navedenih podatkov o nazadovanju z džuto obdelane zemlje za povprečno 5 do 8 odstotkov. Letošnji pridelek bo znašal, če vzamemo za temelj uradno cenitev, okoli 9.600.000 bal, dočim je dosegel laniški pridelek 10.500.000 bal. Dvigajoča se prodajna tendenca v Kalkutti in Londonu, posebno pa trdni položaj glede novega pridelka kažeta na razvoj cen v surovi džuti v prihajajoči seziji. Največ džute pridelava Indija, glavni prodajni trg tam je Kalkuta, svetovni prodajni trg je pa London.

Sindiklat klavirjev v Nemčiji. Ob udeležbi 53 tvrdk so ustanovili Nemci interesno skupnost nemških tovarn pianinov in harmonijev s sedežem v Berlinu. Namen ustanovitve je tako-le označen: nakup materialij, normaliziranje, izmenjave izkustev, prodajni dogovori, financiranje pri nakupu in pri prodaji, dobava kredita. Z drugo besedo: sindikat za prodajo klavirjev.

Tobačni dogovor med Jugoslavijo in Češkoslovaško. Češkoslovaški finančni minister in upravni odbor češkoslovaške tobačne režije sta podpisala pogodbo z jugoslov. monopolno upravo o nakupu jugoslov. tobaka. S tem je stopila pogodba v veljavo. Češkoslovaška kupi vsako leto od jugoslovanske monopolne uprave 3.500.000 kg tobaka, od koje množine pride 1.500.000 kg na Dalmacijo in Hercegovino. Cene tobaka morajo biti približno iste kot cene na svetovnem trgu. V pogodbi se glasi nadalje, da si bo češkoslovaška tobačna režija prizadevala, da se prodaja jugoslovanskega tobaka v Češkoslovaški pomnoži. Pogodba je bila sklenjena za dobo šestih let in traja avtomatično šest let naprej, tako dolgo, dokler je ena od pogodbenih strank eno leto pred potekom ne odpove.

Zavarovalna družba »Phönix«. Na občnem zboru te zavarovalne družbe so bili podani statistični podatki od leta 1913 naprej; razvidi se iz njih, da sta se zavarovalnina in dohod premij po zlati vrednosti več kot štirikrat pomnožila ter da so se sredstva varščine napram zadnjemu mirovnemu letu več kot podvojila. V posesti družbe nahajajoče se vrednostne listine so vstavljene v bilanci s 102 milijonoma šilingov. Dalje je družba s posestjo delnic interesirana na vrsti domačih in inozemskih zavarovalnih družb, koja udeležba je zabeležena s 7.300.000 šilingi. Že sedaj ima družba 40 poslopij, pa bo število še povišala; tako je v stavbnem načrtu. Od zavarovanj, ki so bila leta 1927 na novo sklenjena, pride 32% na Avstrijo, 12% na Češkoslovaško, 13% na Nemčijo, 43% na drugo inozemstvo, v prvi vrsti na Ogrsko, Jugoslavijo, Poljsko, Španijo, Egipt, Francijo, Italijo in Belgijo. S prevzetjem Consolidated Insurance Co. v Londonu se je pomnožil obrat družbe v Grčiji, Turčiji, v Egiptu in v Palestini. — 45. redni občni zbor se je vršil pod predsedstvom podpredsednika P. Lechnerja, ravnatelja Avstr.

Kred. zavoda za trgovino in obrt. Leta 1927 je bilo sklenjenih zavarovalnin za 476 milijonov šilingov; zavarovalno stanje je znašalo na koncu lanskega leta skoraj 1400 mil. šilingov in se je do 30. junija 1928 zvišalo na ca. 1600 mil. šilingov. Dohodki premij so znašali lani ca. 63.700.000 šilingov, doneski kapitalne naložbe ca. 7.330.000 šilingov. Izplačana zavarovalnina je dosegla 15.338.000 šil., tehniške rezerve so se dvignile za ca. 40 mil. šilingov na ca. 165.745.000 šil. Skupna garancijska sredstva družbe znašajo nad 192 milijonov šil. Družba je pričela graditi v poslovnem letu tri nove zgradbe v Pragi, po eno v Budjeovicah, v Brnu, v Bratislavi, Kralj. Hradcu in v Moravski Ostravi ter je v prvi letošnji polovici kupila dve posesti v Krakovu in eno v Budimpešti. Iz prejšnja letnega računa v znesku 533.000 šil. se porabi 300.000 šil. za izplačilo 7 1/2 % dividende na polno vplačano delniško glavnico 4.000.000 šil., 100.000 šil. se pa porabi za dotacijo glavnice rezerve. Nominalna vrednost delnice je 40 šil., dividenda na delnico 3 šil. Obnovili so sklep lanskega občnega zbora, tiče se zvišanja glavnice. Zopet so volili izstopivše člane upravnega sveta in so potrdili optacijo novega člana Eb. Reininghausa.

»Adresar mesta Ljubljane in okolice«, ki je po svojem ustroju, vsebini in obsegu prva tovrstna izdaja na našem književnem trgu ter vsakomur neobhodno potreben kot zanesljiv in točen informator, je izšel v založništvu »Adana« d. z. o. z., Ljubljana. Adresar bo s svojimi 58.000 naslovi marsikdaj preprečil neprilike v poslovnem in privatnem življenju, nudil bo vselej bogat vir potrebnih podatkov, ki si jih moremo danes preskrbeti le v omejenem obsegu in z izdatnimi materialnimi žrtvami. Založništvo si je zagotovilo točne naslove na ta način, da je izbralo, primerjalo in kontroliralo vse razpoložljive virov ter zbralo s šest mesecev trajajočim delom material, ki bo po svoji točnosti zadovoljil vsakogar. Adresar mesta Ljubljane in okolice je razdeljen v 4 dele in sicer: I. Seznam javnih uradov z obširnimi podatki o njihovem ustroju, seznam denarnih zavodov, šol, društev, časopisov, hišnih posestnikov, popis katastralnih občin, političnih okrajev in župnij, cest, ulic, trgov itd. — II. Imenik prebivalstva. Ta je sestavljen po mladanskem uradnem štetju in spopolnjen z vsemi spremembami, ki so se med tem izvršile. Ta del obsega 48.000 naslovov polnoletnih prebivalcev mesta Ljubljane in okolice. — III. del tvori točen seznam trgovine, obrti, industrije in vseh ostalih pridobitnih poklicev mesta Ljubljane in okolice. Nad 6000 naslovov je v tem delu razvrščenih v 420 strok, ki tvorijo za naše gospodarstvo material neprecenljive vrednosti. — V IV. delu so zastopana vsa industrijska podjetja Slovenije. Ta del sledi po svojem ustroju tretjemu delu. Naslovi so spopolnjeni tudi z eventuelno telefonsko številko, tako da je vsak del adresarja istočasno telefonski imenik. — Elegantno, trdo vezana knjiga obsega 40 tiskovnih pol s 640 stranmi in je napram dru-

gim v državi izhajajočim tovrstnim izdajam, ki veljajo v tem obsegu najmanj 250 do 300 Din, cenejša, ker stane le 160 Din. — Naroči se pri: »Adana«, založniška in propagandna družba z o. z. v Ljubljani.

TRŽNA POROČILA.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejem dne 27. julija 1928 je bilo pripeljanih 158 svinj in 1 koza; cene so bile sledeče: Mladi prašiči, 5 do 6 tednov stari, 100 do 125 Din, 7 do 9 tednov stari 180 do 225, 3 do 4 mesece 350 do 440, 5 do 7 mesecev 460 do 500, 8 do 10 mesecev 550 do 650, 1 leto 1000 do 1300; 1 kg žive teže 10 do 12 1/2, 1 kg mrtve teže 16 do 18 Din. Koza 175 Din. Prodanih je bilo 108 svinj in 1 koza.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobava. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 4. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 25.000 pol rožastega Coleu-papirja. — Pogoji so na ogled pri občem odelenju te direkcije.

Nabava premoga in drv. Poštna direkcija v Ljubljani razpisuje drugo pismeno dražbo premoga na dan 21. avgusta t. l. in dražbo drv na dan 22. avgusta t. l. Dražba bo vsakokrat ob 11. uri v pisarni pošne direkcije v Ljubljani, Sv. Jakoba trg štev. 2. Jamčevina (5% ali, če je inozemec, 10%) se mora položiti najkasneje do 10. ure na dan dražbe pri pomožnem uradu pošne direkcije, soba štev. 41, kjer se lahko vpogledajo in kupijo pogoji, ki so isti kot za prvo dražbo.

Azbest.

Za izdelovanje tkanin uporabljamo vlakna, ki so tem boljša, čim daljša so, čim trdnjša in mehkejša, in čim lažje se dajo sesukati v prejo in sukanec. Večinoma so ta vlakna rastlinskega izvora, kakor bombaž, lan, konoplja, juta, ali živalskega kakor volna in svila. Danes izdelujejo tudi že umetno vlakno, ki izvrstno služijo za prejo in tkanje. Ponovno smo pisali že tudi mi o »umetni svili«. Ta izraz pa je utemeljen le v toliko, v kolikor ima »umetna svila« slično zunanost kakor prava svila in je tudi njena uporaba enaka. Sicer pa je v snovi sami taka razlika, da je izraz »umetna svila« ravno tako umesten kakor ime »svinčnik« za »grafitnik«, ki nam služijo za pisanje.

Manj znano pa je čitatelju, da imamo tudi rudninska vlakna, ki so godna za prejo in tkanje. Ne mislim tu na kovinske tkanine in tudi ne na »stekleno volno«, dasi ima ravno zadnja silno tanka in trdna, obenem pa nekrhka vlakna. Toda tu gre za umetni produkt in o tem nočem tu razpravljati.

Pač pa nam nudi priroda sama rudo, ki ima izredno lepa in uporabljiva vlakna. Je to takozvani serpentinov azbest, ali amijant, ki je v najožjem sorodstvu z lojevcom, katerega poznajo čitatelji najbolje kot špansko kredo, čitateljice pa kot smukovec, in s stiva, iz katere izdelujejo pipe. Vlakna so kakor svilnata in lepe olivno zelene barve. Merijo tudi do 30 centimetrov. So jako vitka in kar

je najbolj važno, nekrhka, tako da se dajo izborna sesukati v prejo in tkati.

Kemijsko sestoji serpentinov azbest kakor serpentin sploh iz raznih silikatov, in sicer iz magnezijevega, aluminijevega, železovega in tu pa tam tudi kalcijevega silikata.

Kar daje azbestu prednost pred drugimi vlakni, je njegova negorljivost. Radi tega izdelujejo iz njega predvsem rokavice in drugo opremo za ognjegasce in in delavce, ki morajo delati v neposredni bližini ognja.

Po večini pa je azbest tudi silno trpežen proti kislinam. Radi tega nam služi izborna za filtriranje takih tekočin.

V tem oziru nadkriljuje serpentinov azbest takozvani rogovačin azbest, ki je kakor pravi že ime rudninske in kemijske od njega različen. Njegova vlakna so krajša in zelo krhka, tako da se ne dajo tkati, pač pa so izborna za filtriranje.

Največja ležišča azbesta so v Kanadi, in sicer severo-vzhodno od Quebeca, kjer se raztezajo v 10 km širokem pasu na razdaljo 700 km.

Veliko azbesta se dobiva tudi v Urulu, predvsem v Baskenovem v permski guberniji. Ležišče je 18 km dolgo in doseže od 200 do 1200 m širine.

Manj dober azbest se dobiva v južni Afriki.

Italija ima azbestne žile v Valtellini in v Val d'Osta.

Letna produkcija znaša približno 140.000 ton (po 1000 kg). Od teh odpade na Kanado 120.000 ton in na Rusijo 15.000 ton. Od kanadske produkcije uporabljajo same Združene države severo-ameriške 80%. Ostale države so bile po večini navezane na rusko produkcijo. Ko je le ta med vojno in po vojni ustanovila ali umejla obrat in s tem tudi izvoz azbesta, so iskali virov drugod, kakor na Filipinskih otokih in na Kitajskem, toda brez pravega uspeha.

Za tkanje prihaja v poštev samo azbest z daljšimi vlakni od 10 do 15 cm dolgimi.

Stroji za obdelovanje azbesta sličejo docela onim za obdelovanje bombaža, le da so bolj trpežni, ker so vlakna neprimerno trša.

Kakor bombaž se tudi azbestna vlakna pa mikanju natezajo in sesukajo v prejo in sukanec.

Tke se ali sam azbest ali pa z bombažem in konopljem, tu pa tam tudi s kovinskimi nitmi.

Krajša vlakna, zlasti pa odpadki pri preji in tkanju niso našli prave uporabe. Danes pa jih s pridom predelajo pred vsem v azbestno lepenko in v volno, ki izborna služita kot varovalni material proti ognju.

Azbestni lepenki dodeljujejo velikokrat razne rude, kakor lojevca, grafita, marsikaterikrat tudi kavčuka.

Najbolj znan pa je gotovo čitateljem azbest po onih neizgorljivih ploščah za kritje streh ali za oblaganje sten, ki se priporočajo pod raznimi imeni, kakor »Eternit« in drugo. Izdelujejo jih iz azbesta pod močnim pritiskom in jih nato žgo. Po potrebi jim primešajo še barvila. Iz azbesta in cementa pa izdelujejo tudi takozvani vlaknati cement za stavbarstvo in briquete.

VELETRGOVINA
A. ŠARABON
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke. — Raznovrstno
RUDNINSKO VODO
Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.
Ceniki na razpolago!

Malinovec

zajamčeno pristne, izborne kakovosti, izdelan samo iz pravih gorskih malin, kakor tudi neoslajen MALINOV SOK (Succus), prodaja v vsaki množini po zmernih cenah tvornica

„ALKO“

družba z o. z. LJUBLJANA, Kolizej.

Trgovci, oglašajte v „Trgovskem listu“!

MALINOVEC iz lekarn
dr. G. Piccoli v Ljubljani, Dunajska c.
je staroznan kot pristni naravni izdelek, z najfinjšim sladkorjem vkuhan, brez umetne barve in ne vsebuje nikakih kemičnih pridelkov za konzerviranje. — Oddaja na drobno in veliko. — Cena nizka.

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe

Ivan Jelačin
Ljubljana

Zaloga
sveže pražene
kave, mletih dišav
in rudninske vode

Točna in solidna
postrežba!

Zahtevajte ceniki!

TRG.-IND. D. D.

TISKARNA
MERKUR

Ljubljana
Gregorčičeva ul. 23

se priporoča za tisk
vsakovrstnih tiskovin
za trgovino, obrt
in industrijo ter za
urade, društva l. t. d.

Lastna
KNJIGOVEZNICA

Telefon 2353